

Sygn. akt IV CSK 20/11

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Iwona Koper (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

SSA Agnieszka Piotrowska

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego
w M.

przy uczestnictwie Dariusza F. i Ewy F.

o wpis hipoteki,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 17 listopada 2011 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego w G.

z dnia 18 marca 2010 r., sygn. akt III Ca 1511/09,

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania oraz
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 5 października 2009 r. oddalił wniosek Skarbu Państwa - naczelnika Urzędu Skarbowego w M. o wpisanie hipotek przymusowych w kwocie 35.235,80 zł na podstawie tytułu wykonawczego [...] z dnia 29 kwietnia 2009 r. i w kwocie 40.603,80 zł na podstawie tytułu wykonawczego z tej samej daty [...], wystawionych na Andrzeja F. oraz druku N dotyczącego małżonki dłużnika.

Sąd Rejonowy wskazał, że administracyjne tytuły wykonawcze mogą co do zasady stanowić podstawę dla dokonania wpisu hipoteki przymusowej, lecz tytuł taki musi spełniać wymogi określone w art. 27 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (jedn. tekst Dz. U. z 2005 r., Nr 229, poz. 1954, ze zm. dalej jako upea) i zgodnie z jego § 1 pkt 3 powinien zawierać stwierdzenie, że jest on wymagalny. Wymagalny jest obowiązek, który został ostatecznie ukształtowany skutkiem wyczerpania postępowania odwoławczego. Przedłożone wraz z wnioskiem tytuły nie zawierają zaś potwierdzenia ich doręczenia dłużnikowi wraz pouczeniem o środkach zaskarżenia.

Sąd Okręgowy w G. oddalił apelację wnioskodawcy od tego postanowienia. Nie podzielił zarzutu skarżącego, że prawidłowość doręczenia tytułu wykonawczego w postępowaniu administracyjnym nie może być przedmiotem badania w postępowaniu wieczystoksięgowym. Podtrzymał stanowisko Sądu Rejonowego, że administracyjny tytuł wykonawczy nie stanowi podstawy wpisu hipoteki przymusowej, jeżeli dłużnik został pozbawiony możliwości złożenia zarzutów, a przedstawione tytuły nie zawierają stwierdzenia o doręczeniu ich dłużnikowi z pouczeniem o sposobie zaskarżenia.

Skarga kasacyjna wnioskodawcy zarzuca naruszenie:

- art. 626⁸ § 2 k.p.c. przez wykraczające poza kognicję badanie wymagalności obowiązku stwierdzonego administracyjnym tytułem oraz prawidłowości wszczęcia egzekucji,
- art. 244 k.p.c. przez zakwestionowanie treści dokumentu urzędowego, a w szczególności zawartej w nim klauzuli, że zawarty w nim obowiązek jest wymagalny,

- art. 386 § 1 k.p.c. przez oddalenie apelacji,
- art. 109 ust. 1 u.k.w.h., art. 34, 35 § 2 pkt 2 i § 3 Ordynacji podatkowej - ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz. U. Nr 137, poz. 926 ze zm. - dalej jako ordynacja podatkowa) w zw. z art. 27 § 1 pkt 3 i 9 ustawy z 17 czerwca 1966 r. upea przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że hipotekę przymusową, której podstawą jest administracyjny tytuł wykonawczy można ustanowić tylko wówczas, gdy została wszczęta egzekucja administracyjna, a wnioskodawca przedłoży dowód jej wszczęcia.

Wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sformułowane w ramach podstaw skargi zarzuty są uzasadnione z wyjątkiem podnoszonego w niej naruszenia art. 244 k.p.c.

Wyznaczony przez art. 628⁸ § 2 k.p.c. zakres kognicji sądu wieczystoksięgowego obejmuje badanie treści i formy wniosku o wpis, dołączonych do niego dokumentów oraz treści księgi wieczystej. Poza kompetencją tego sądu – jak trafnie zarzuca skarżący - pozostaje badanie, czy na podstawie administracyjnych tytułów wykonawczych, mających być podstawą wpisu hipoteki przymusowej została wszczęta egzekucja i czy zachowana została właściwa procedura administracyjna w szczególności, czy tytuł wykonawczy załączony do wniosku o wpis został doręczony zobowiązanemu. Podzielić należy pozostający w związku z tym pogląd prezentowany przez skarżącego, odmienny od prezentowanego w motywach zaskarżonego postanowienia, lecz zgodny ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 23 czerwca 2005 r., II CK 92/05 (nie publ.), podzielanym także w piśmiennictwie, iż hipoteka nie zmierza do zaspokojenia wierzyciela i nie warunkuje wszczęcia egzekucji, a sąd wieczystoksięgowy nie jest sądem egzekucyjnym. Przepis art. 65 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst Dz. U. z 2001 r., Nr 124, poz. 1361 ze zm. – dalej jako u.k.w.h.) określa hipotekę przymusową tak jak każdą hipotekę, nie jako środek egzekucyjny ale jako środek zabezpieczenia. Niezależnie od tego wskazać trzeba, że w zawartej w art. 1a pkt 12 upea legalnej definicji zawarty jest katalog środków egzekucyjnych, pośród których ustawa nie wymienia hipoteki przymusowej.

W sprawie o wpis hipoteki przymusowej na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego jego badanie przez sąd wieczystoksięgowy sprowadza się do oceny zgodności administracyjnego tytułu wykonawczego z wymogami z art. 27 § 1 i 3 upea, w tym w omawianym zakresie do zbadania, czy zawiera on stwierdzenie o wymagalności określonego w nim obowiązku (tak również SN m. inn. w post. z dnia 12 maja 2006 r., V CSK 52/06, z dnia 10 lutego 2011, IV CSK 349/10, z dnia 25 lutego 2011 r., IV CSK 392/10 - nie publikowane). Odmienny, lecz nietrafny z przyczyn wcześniej wskazanych, pogląd wyraża odosobnione na tle judykatury postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 1998 r., II CKN 782/97 (nie publ.).

W konsekwencji powyższego zasadnie zarzuca skarżący naruszenie przepisów art. 109 ust. 1 u.k.w.h. oraz przepisów ordynacji podatkowej i upea przez uznanie, że możliwość ustanowienia hipoteki przymusowej uzależniona jest od uprzedniego wszczęcia egzekucji administracyjnej, co dokumentuje doręczenie dłużnikowi odpisu tytułu wykonawczego.

Nie doszło natomiast do podnoszonego naruszenia art. 244 k.p.c. przez zanegowanie tego co zostało zaświadczone w tytułach wykonawczych dołączonych do wniosku. Sądy orzekające upatrywały bowiem przeszkody do wpisu w niedoręczeniu ich odpisów dłużnikowi, a nie w brakach w zakresie ich treści.

Kierując się powyższym Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie, oddalające z naruszeniem art. 386 § 1 k.p.c. apelację wnioskodawcy, opartą na takich samych jak obecna skarga kasacyjna zarzutach i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania kasacyjnego (art. 398¹⁵ § 1, art. 108 § 2 w z. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.).